

WIEM. CZUJĘ... POMAGAM!

EFEKT
DOMINA

PANAMA

SCENARIUSZ LEKCJI

Wodny ambulans to możliwość szybkiego dotarcia do pacjentów

Kontrasty. Nowoczesne, bogate miasto z drapaczami chmur...

... a jednocześnie nie tak daleko biedne, drewniane zabudowania

Dominika Kulczyk z misją pomocową w Panamie

Tradycyjna Panama. Ci ludzie muszą mieć dostęp do lekarza!

Gdy przybywają „Pływający Lekarze”, robi się wokół nich tłoczno

PANAMA:

DŁUGA DROGA DO LEKARZA

Panama leży w Ameryce Środkowej, graniczy z Kolumbią oraz Kostaryką. Z jednej strony otaczają ją wody Morza Karaibskiego, a z drugiej Ocean Spokojny. Wokół wybrzeży Panamy rozpościerają się przepiękne rafy koralowe. Ten kraj to geograficznie wąski pas lądu, łączący Amerykę Północną z Ameryką Południową. Jego najwęższą częścią jest Kanał Panamski. W skład terytorium Panamy wchodzi także liczne wyspy i wysepki. Panama jest republiką, na jej czele stoi prezydent. Stolicą jest miasto o identycznej nazwie co kraj – czyli Panama. Pomimo piękna tego zakątka świata, nie pozostaje on wolny od poważnych problemów związanych z zaspokajaniem podstawowych potrzeb przez znaczne grupy mieszkańców.

Wiele kultur, różny standard życia...

Mieszkańcy Panamy tworzą wielokulturowe i wieloetniczne społeczeństwo. Ponad 60 proc. ludności stanowią Metysi, 20 proc. to Mulaci, a kolejne 10 proc. to ludność pochodzenia afrykańskiego. Mieszkają tu także liczne społeczności Indian, czyli rdzennej ludności. Pomimo znacznego postępu gospodarczego Panamy w ciągu minionej dekady (średni wzrost gospodarczy w okresie 2001-2013 to 7,2 proc., podczas gdy dla porównania, średni wzrost gospodarczy w Polsce w tym czasie to ok. 5 proc.), kraj wciąż mierzy się z poważnymi problemami. Trudności te najsilniej dotyczą najuboższych i sprawiają, że ich sytuacja ulega dalszemu pogorszeniu, często prowadząc także do wykluczenia społecznego. Jedną z takich grup są Indianie Ngoba, zamieszkujący zachodnią część kraju.

Trudny dostęp do leczenia

Ngoba mieszkają z dala od dużych ośrodków miejskich. Z powodu słabo rozwiniętej infrastruktury trudno tu dojechać i trudno się stąd wydostać – zwłaszcza, jeśli żyje się w biedzie, czyli tak jak żyją Ngoba. Jedną z najbardziej negatywnych konsekwencji tej sytuacji jest brak dostępu do opieki medycznej i lekarstw. Problem jest widoczny w całym kraju – publiczne placówki medyczne pozostają niedofinansowane, brakuje miejsc i lekarstw dla pacjentów, a w wielu regionach Panamy w ogóle nie ma szpitali i przychodni. Co więc robią Ngoba, gdy ktoś zachoruje? Niestety nie są w stanie zrobić zbyt wiele, mogą jedynie czekać, aż dolegliwości ustąpią bądź podjąć trud i na pieszo wyruszyć w wielokilometrową podróż w poszukiwaniu gabinetu lekarskiego.

Pływający Lekarze

Jedną z organizacji, która wychodzi z propozycją rozwiązania tych problemów, jest „Floating Doctors”, czyli „Pływający Lekarze”. Organizacja ta od kilku lat prowadzi akcje pomocowe, które polegają na wysyłaniu zespołów lekarzy, pływających na łodziach i żaglowcu, do odległych regionów kraju w celu dostarczania lekarstw i niesienia pomocy medycznej potrzebującym. Ich działania zapewniają najuboższym dostęp do opieki lekarskiej, leków, a także nowoczesnego sprzętu medycznego.

Wprowadzenie do scenariusza

Zdrowie i poczucie odpowiedzialności to wartości, których powiązanie nie zawsze jest dla nas oczywiste. Jednak są takie sytuacje, gdy ich współzależność nie budzi naszych wątpliwości. Imperatyw troski o własne zdrowie dotyczy każdego człowieka. Od najmłodszych lat rodzice, nauczyciele, przedstawiciele różnych środowisk zachęcają dzieci, by dbały o zdrowie i zapobiegały różnym chorobom. Elementem wychowania jest promocja postawy prozdrowotnej oraz rozbudzenie poczucia odpowiedzialności za własny stan zdrowia.

Z kolei imperatyw odpowiedzialności za cudze zdrowie w powszechnym mniemaniu wiąże się przede wszystkim z profesją lekarza, obowiązkami, jakie ma on wobec pacjentów. Odpowiedzialność jest w oczywisty sposób wpisana w misję tego zawodu. Ale przecież nie będąc lekarzami, możemy i powinniśmy troszczyć się o zdrowie innych, o ich dobrostan psychofizyczny. W obszarze najbliższych relacji rodzinnych rodzice troszczą się o zdrowie dzieci, a po wielu latach dzieci czynią to samo wobec rodziców. Troszczymy się także o zdrowie przyjaciół, sąsiadów. Choćby wtedy, gdy idziemy kupić im leki, bo oni sami, z powodu choroby, nie mogą wyjść z domu. Z poczucia odpowiedzialności za zdrowie i życie innych uczymy się np. pierwszej pomocy. Poszerzając jeszcze bardziej zakres relacji, możemy troszczyć się o zdrowie osób, które potrzebują pomocy, a mieszkają tysiące kilometrów od nas. Chcemy się opiekować, troszczymy się, czujemy się odpowiedzialni, choć przecież nie jesteśmy lekarzami. I taka potrzeba, wewnętrzny nakaz, aktywna postawa są w naszym życiu całkowicie naturalne.

Zamieszczony poniżej scenariusz zaprasza uczniów do refleksji nad zagadnieniem zdrowia, dobrostanu psychofizycznego oraz odpowiedzialności za nie. Inspiracją do rozmów i indywidualnego namysłu są wybrane fragmenty reportażu pt. „Doktor Ben”. Jego bohaterowie nie tylko odpowiedzialnie leczą. Ich misją są szersze działania na rzecz jednostki, lokalnej społeczności, wreszcie ludzkości. Poznanie przez uczniów intencji i filozofii ich działań może zainspirować młodych ludzi do tego, by spróbowali stać się odpowiedzialni nie tylko za własne zdrowie, ale też za dobrostan psychofizyczny innych ludzi. Wiąże się to z określonymi działaniami na rzecz drugiego człowieka.

Prof. Kinga Kuszak
Wydział Studiów Edukacyjnych
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
w Poznaniu

Dr Benjamin LaBrot kieruje lekarzami-wolontariuszami

Dramatyczny widok, ale na szczęście obok są lekarze-wolontariusze

Autorka:
Katarzyna Sadowska

Czas trwania
45 minut

TEMAT ZAJĘĆ:

W trosce o zdrowie innych

ZAGADNIENIA:

zdrowie, dobrostan psychofizyczny, znaczenie odpowiedzialności, powołanie, troska, sens działania na rzecz innych, organizacja „Floating Doctors”

WARTOŚCI:

zdrowie, odpowiedzialność, odpowiedzialność za życie innych

CELE LEKCJI:

PO LEKCJI UCZEŃ:

- zyskuje świadomość znaczenia kategorii „zdrowie” (umie wymienić czynniki, które składają się na dobrostan psychofizyczny);
- rozumie sens i istotę działań na rzecz drugiego człowieka;
- potrafi odpowiedzieć na pytanie, na czym polega odpowiedzialność;
- rozumie sens i istotę działań organizacji „Floating Doctors” jako przykładu misji niesienia pomocy innym.

METODY I FORMY PRACY:

praca indywidualna, praca w grupach, analiza źródeł

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

fragmenty reportażu „Doktor Ben”, arkusze papieru, arkusze z wymienionymi obszarami do pracy w grupach, pisaki, małe karteczki typu post-it

Przebieg zajęć

Rozmowa

KTO MOŻE ZOSTAĆ LEKARZEM?

Poproś uczniów, by zastanowili się nad zagadnieniem zawodu lekarza. Niech spróbują znaleźć odpowiedzi na następujące pytania:

- Co decyduje o tym, jaki zawód wybiera człowiek?
- Dlaczego niektórzy chcą zostać lekarzami?
- Jakie trzeba mieć przygotowanie, by wykonywać ten zawód?

Niech uczniowie zastanowią się również, czy znają jakichś wolontariuszy. Gdzie można spotkać wolontariuszy? A może rodzice uczniów angażują się w wolontariat?

Praca w grupach,
tworzenie definicji

CO TO JEST ZDROWIE? CO TO ZNACZY BYĆ ZDROWYM?

Podziel uczniów na pięcioposobowe zespoły. Rozdaj im duże arkusze papieru i kolorowe pisaki. Każdy zespół otrzymuje zadanie wypisania elementów (czynników), które składają się na dobrostan psychofizyczny. Na początku pracy zapytaj uczniów, jak rozumieją pojęcie dobrostan psychofizyczny.

Niech przedstawiciel każdego zespołu zaprezentuje wyniki pracy grupowej.

Film, rozmowa

DOKTOR BEN I „FLOATING DOCTORS”

Wyświetl fragmenty reportażu pt. „Doktor Ben”, podczas oglądania którego uczniowie poznają doktora Bena oraz organizację „Floating Doctors” („Pływający Lekarze”).

Po projekcji zapytaj uczniów:

- Co jest istotą działań doktora Bena i osób z nim współpracujących? Kim są te osoby?
- W jakim zakresie i komu pomaga organizacja „Floating Doctors”?
- W jakich miejscach działa?
- Jak wygląda codzienna praca „Floating Doctors”?

W rozmowie staraj się wyeksponować cele organizacji „Floating Doctors”. Są to:

- interwencja medyczna w sytuacjach trudnych (badania, lekarstwa);
- przeciwdziałanie schorzeniom przez promowanie właściwych nawyków zdrowotnych (np. rozdawanie szczoteczek do zębów dzieciom, pokazanie odpowiedniego sposobu szczotkowania zębów);
- działania na rzecz poprawy warunków życia;
- zapewnienie pacjentom kontaktu z życzliwymi osobami.

Dokonując podsumowania, zaznacz, że istotą działań „Floating Doctors” jest dbałość o zdrowie rozumiane szeroko – zgodnie z wcześniej przywoływaną definicją jako dobrostan psychofizyczny.

Praca w grupach

ODPOWIEDZIALNOŚĆ „FLOATING DOCTORS”

Rozdaj grupom kartki z pytaniami dotyczącymi odpowiedzialności zawodowej „Floating Doctors” oraz efektów działań tej organizacji. Każda z grup otrzymuje po trzy kartki z zadaniami i zapisuje spostrzeżenia dotyczące wszystkich trzech obszarów. Wyznacz czas na wykonanie zadania (ok. 10 minut), namów do dyskusji w ramach grupy, a potem poproś o prezentację.

OBSZAR 1: Jakie znaczenie ma praca członków organizacji dla indywidualnych osób, którym organizacja pomaga?

(Np. poprawa ich stanu zdrowia, uśmierzenie bólu, złagodzenie lub zniesienie uciążliwych objawów, zapewnienie niezbędnych lekarstw, uspokojenie i rozwianie wątpliwości podopiecznych co do ich stanu zdrowia).

OBSZAR 2: Jakie znaczenie ma praca członków organizacji dla całej społeczności, do której przybywa?

(Np. znaczna część osób od razu może skorzystać z kompleksowej pomocy medycznej, rozwiązanie powszechnego problemu dotarcia do najbliższego, a często oddalonego o wiele kilometrów szpitala lub punktu pomocy medycznej, promowanie właściwych nawyków zdrowotnych).

OBSZAR 3: Jakie znaczenie ma praca członków organizacji dla całej ludzkości?

(Np. podkreślanie istoty i znaczenia tego typu działań, będących realizacją idei poszanowania praw człowieka, troski o słabszych, wyrównywania szans).

Rozmowa

ODPOWIEDZIALNOŚĆ TO ISTOTA NASZEGO CZŁOWIECZEŃSTWA

Porozmawiajcie o odpowiedzialności. Zapytaj uczniów:

- Czy bycie odpowiedzialnym jest domeną wszystkich? Jeżeli tak, to w jakim zakresie? Jeżeli nie, to kogo i dlaczego?
- Czy uważacie, że rodzimy się z poczuciem odpowiedzialności, czy rodzice i szkoła nas jej uczą?
- O kim można powiedzieć, że jest odpowiedzialny? Jak zachowuje się taka osoba?
- Czy bycie odpowiedzialnym jest trudne? W jakich sytuacjach?
- W jakim stopniu nasza odpowiedzialność ma wpływ na jakość naszego życia i życia innych?

Poproś uczniów o to, by wskazali, na czym polega odpowiedzialność bohaterów reportażu i jak się objawia.

Podsumowanie

GDYBYM MIAŁ/A DOŁĄCZYĆ DO „FLOATING DOCTORS”...

Poproś uczniów, by wyobrazili sobie, że mają dołączyć do organizacji „Floating Doctors”, niekoniecznie w charakterze osób zajmujących się leczeniem, ale np. niosących inne niezbędne wsparcie. Rozdaj uczniom małe karteczki na których napiszą, jaką swoją umiejętność mogliby w tym wykorzystać.

Wyznacz miejsce, gdzie uczniowie przykleją swoje deklaracje.